

Fabian Society ve İki Yenilikçi Yazar G. Bernard Shaw ve H.G.Wells, 1903-1908

Sema Ege*

Özet

1900'lü yıllarda İngiltere'de en çok üzerinde durulan konulardan biri sosyalizm ve sosyalizmin insan yaşamını nasıl etkileyeceği idi. 19.yy.sonunda İngiltere'de kurulan Fabian Society, sosyalist yazar ve düşünürlerin fikirlerini ve sosyalizmi tanıtmak üzere toplandıkları entellektüel bir topluluktur. Fabian Society'nin ünlü üyeleri arasında devrin en önde gelen tiyatro yazarı G.B.Shaw da bulunuyordu. Shaw diğer bir sosyalist düşünür olan bilim kurgu ve ütopya yazarı H.G.Wells'in topluluğa katılmasının topluluğun amaçlarına ulaşmasına katkıda bulunacağı inancıyla Wells'in Fabian Society'ye girmesini istiyordu. Her ne kadar bu yazarlar sosyalist görüşlü olsalar da her birinin sosyalizm anlayışı birbirinden çok farklıydı. Bu nedenle Wells'in Fabian Society'ye girmesi sosyalizm anlayışları arasındaki farklılıkların ortaya çıkmasını sağlamış, bir diğer ifadeyle, dolaylı olarak sosyalizm tartışmasını canlandırmış, dolayısıyla zaman içerisinde toplumda yenilenme hareketlerine yol açmıştır. Makalenin amacı sosyalist yazar olarak tanınan Shaw ve Wells'in, edebiyat tarihinde önemli bir yeri olan bu tartışmasını ele alarak aynı eğilimlere sahip olduğu düşünülen yazarların da ne kadar farklı fikirlere sahip olduklarını ve bu fikirlerden hiçbir şekilde vazgeçemediklerini göstermektir.

1884 yılında sosyalist düşünür ve yazarların kurduğu Fabian Society'nin hem İngiliz edebiyatında hem de İngiliz düşünce ve toplum tarihinde önemli bir rolü olmuştur. Topluluk, adını üçüncü yüzyılda yaşamış olan Romalı kumandan Fabius Cunctator'dan almıştır. Fabius, Roma'yi Anibal idaresindeki Kartaca ordusundan tüm Roma ordusunu Kartaca ordusuyla karşı karşıya getirerek yenmek yerine küçük küçük saldırılar düzenleyerek kurtarmıştır. Aynı metodu benimseyen Fabian Society de toplumda reform yapmanın yolunun netice vermeyecek tek bir ihtilâl değil de parlamentoyu reform yapmaya

*Doç.Dr. A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

yöneltecek faaliyetler olduğuna inanmışlardır. Benimsedikleri 'inevitability of gradualness' ('sürecin kaçınılmazlığı') sloganı da bu anlayışı özetleyen bir ifadedir. Gerçekten de Fabianlar 1900 yılında kurulan İşçi Partisinin ortaya çıkışına neden olan pek çok güçten bir tanesi olmuştur. Yenilik taraftarı olan Fabianlar yazdıkları Fabian denemeleri ile sosyal ve ekonomik sorunları incelemişler, Victoria dönemi değerlerini, yeni ortaya çıkan burjuva değerlerini, emperyalizmi, ya da kadın hakları gibi konuları sorgulayarak öneriler sunmaya çalışmışlardır.

Topluluğun en eski ve en etkili üyelerinin başında ünlü tiyatro yazarı G.B. Shaw ve önde gelen toplum bilimcilerinden Sidney ve Beatrice Webb gelmekteydi. Fabianların eğildikleri konular ve yaklaşımları genelde benzer olmakla beraber ayrıntılar da farklılıklar sergiliyordu. Bunun en belirgin örneği, ya da en çarpıcı yansıması, devrin en ünlü yazarlarından H.G. Wells'in Fabian Society'ye girmesiyle ortaya çıkmıştır. Yapıtlarından da anlaşılacağı üzere kendilerine özgü bir sosyalizm anlayışı geliştirmiş olan Shaw ve Wells arasında zamanla gelişen düşünce çatışması Fabian Society'ye bir canlılık kazandırmakla kalmamış aynı zamanda benzer düşünen yazarlar arasında önemli farklılıklar olduğunu da kanıtlamıştır. Bu açıdan, Shaw'un ve Wells'in Fabian Society'ye yön verme çabaları ve bundan kaynaklanan fikir çatışması, bu iki yazar üzerine araştırma yapanlara da önemli bir ışık tutacak, böyle çalışmalara bir başka boyut kazandıracak niteliktedir.

Shaw, Wells'den önce Fabian Society'nin üyesi olup ta Wells'in de bir Fabian üyesi olmasını isteyenlerin başında geliyordu. Wells'in burjuva değerlerine ve Victoria devri inançlarına yönelttiği eleştirileri Shaw'u Wells'in kendi saflarına katılmasının kendi çabalarına güç katacağına inandırmıştı. Pease ve Lord Haden-Guest gibi yazar ve düşünürler de Wells'in The Discovery of the Future (Geleceğin Keşfi) ve Mankind in the Making (İnsanlık İnsan Yaratmada) gibi eserlerini okumuş ve özellikle fikirleri savunmadaki gücünden çok etkilenmişti. Shaw, diğer Fabian Society üyeleri gibi, Wells'in fikirleri savunmaktaki gücüne inandığından onun Topluluğun fikirlerini halka yaymakta iyi bir aracı olacağına ve böylece Topluluğa büyük hizmette bulunacağına inanıyordu. Shaw, günün tanınmış düşünürlerinden Sidney ve Beatrice Webb'in bu konudaki fikirlerine katılıyordu:

Wells son derece samimi ve yeni fikirlerle dolu-fikirler üzerine fikirler yürütmekte usta...bir anlamda, adeta düşünmekten sarhoş olmuş bir düşünür-. . . sosyolojinin şu andaki safhasında, bizlere, üzerinde araştırabileceğimiz, düşünebileceğimiz pek çok genel kavramlar, görüşler verebilir.

Biz de ona iyi incelenmiş gerçekler öğreterek ve geniş idari beceriler kazandırarak yararlı olabiliriz. ¹

Eylül 1906 da Shaw yine benzer görüşler ortaya koydu: 'Wells'in aramızda bir yıldız gibi parlamasını istiyorum, çünkü bu Topluluğumuzun (Fabian Society'nin) gücüne büyük katkıda bulunacaktır. Tabanımızdakiler liderlerinin ne mükemmel insanlar olduğunu düşünecekler....'²

Fakat, ironik bir durum vardı, çünkü günün ünlü yazarlarından Wells, en ünlü tiyatro oyuncusu Shaw'dan çok farklı düşünüyordu. Tam anlamıyla bir başkaldırı olduğu için, insanlığın geleceğini güven altına alacağına inandığı kendi ütopyik görüşlerinin dışında hiçbir fikri benimsemediğinden ve her kuruma eleştiri yönelttiğinden Topluluğa katıldığında da onlara onların istediği gibi hizmet etmek amacından uzak olacaktı. Gerçekten de, Fabianların düşüncelerinin aksine, Topluluğu kendi inançları çevresinde toplanacak bir birlik, görüşlerine hizmet edecek entelektüel bir güç olarak görüyordu. Bu, örneğin, kendi kitabı The Time Machine (Zaman Makinası) çok beğenip benzeri bir kitap yazmayı düşünen Sir Oliver Lodge'a yazdığı bir mektupta da açıkça belliydi: 'Sosyalist faaliyetlerde zamanın propaganda için uygun olduğunu düşünüyorum.'³ Shaw da dahil olmak üzere Fabianlılar Wells'in bu niyetini kısa zamanda fark ettiler. Shaw'un da dediği gibi Wells Fabian'lara katılmakla beraber kendini onlarla aynı saflarda görmektense, onlara dışardan bakan bir eleştirmen, bir hicivci rolünü oynamaya gelmişti. Shaw Wells'e gönderdiği bir mektubunda kendine özgü üslubuyla şöyle yazıyordu:

'Olağanüstü güçlü bir akla ve zekaya sahip olan bir insan olarak karşı koyulmaz bir istekle kendi mesajlarından sıyrılıp tümümüzün ne kadar işe yaramaz olduğunu kanıtlamaya kalkışyorsun. Adeta "Comet" ("Göktaşı") rolünü oynamaya çalışıyorsun.'⁴ Sonunda uzun çatışmalardan sonra Wells Fabian Society'den istifa edince, Pease bu istifayı 'kendini işlerine karışılmasının' bir sonu olarak nitelendirmişti ki Shaw'un yorumu da bundan farklı değildi. Ve gerçekten de Wells'in Shaw'a yazdığı bir mektup bu yazarların yorumlarının yanlış olmadığını bir kanıtıydı: 'Eğer kendimi "bizle" özdeşleştireceksem", bu "biz" kim? Ben sizlerin....amaçları belli olmayan çalışmalarınız ile özdeşleşmem, ama ben sonuç verecek her şeye açığım.'⁵ Wells'in sonuç

¹ Beatrice Webb, *Our Partnership*, ed, Margaret Cole, (London,1948), s.289

² *The Collected Letters of G.B. Shaw,1898-1910*, ed.Dan Lawrence, (London) s.656

³ W.P. Jolly, *Sir Oliver Lodge (London 1974)*, ss.164, 168.

⁴ *The Collected Letters of G.B. Shaw*, 1898-1910, s.652

⁵ a.y s.614.

verecek her faaliyetten kastı aslında Shaw'un da anladığı gibi kendi görüşleri idi.

Aslında, Shaw'un da istediği gibi, Wells'in Fabian Society'deki ilk günleri sakin geçmişti. Fazla heyecan uyandırmasa da ilk zamanlar Wells çeşitli konferanslar vermiş, bunlardan bazıları da, örneğin 'Belediye Faaliyetleri ile ilgili Bilimsel İdari Konular', Mankind in the Making gibi kitaplarına ek olmuştu. Hatta Beatrice Webb bunu The Constitute for the Soviet Communism (Sovyet Komünizmi için Yasa) (1928) adlı manifestosuna da dahil etmişti. Wells'in Shaw'un sosyal görüşlerine uygun düşen ikinci konuşması 'This Misery of Boots', The Independent Review de (Aralık 1905) Yayınlarıymıştı. Bu konuşma Shaw'un da şiddetle karşı çıktığı sınıf farklılıklarının ve yoksulluğun dokunaklı bir öyküsüydü. Bu konuşmasında Wells çocukluğunun önemli bir bölümünü bodrum katındaki bir pencereden gelip geçen insanların, başlarını değil de, ayaklarını görerek geçirdiğini ve zamanında onun gibi pek çok çocuğun da aynı şeyi yaptığını anlatarak, sınıf farklılığının zedeleyici bir unsur olduğunu göstermeyi amaçlamıştı.

Shaw gibi pek çok üye kendilerini de rahatsız eden bu tür konuların güçlü bir biçimde ele alınmasından etkilenmişlerdi. Ne var ki Wells Fabian Society'ye girdiğinden itibaren dikkatini içinde yaşadıkları toplumdan Fabian Society'ye, ve Shaw ve diğerlerinin düşüncelerindeki farklılıklara çevirmişti. Nitekim kısa zamanda 'Faults of the Fabian' ('Fabian'in Hataları') adlı çalışmayı yayımlayarak Fabian Society'yi 'bir oda derneği' olarak nitelendirmiş, ve kaynaklarının ve etkisinin çok yetersiz olduğunu iddia etmiştir. Shaw, usta üslubuyla yapıtlarında da ortaya koyduğu gibi, zenginliği bir güç olarak görür, fakirlikle bir yerlere varılmayacağını iddia ederdi. Shaw'un bu görüşlerini paylaşan Wells, dünyayı değiştirmek isteyen Fabian Society'nin ise maddi yönden çok yetersiz olduğunu vurgular. Fabian Society'nin başka önemli hataları da vardır: Katı disiplinle genç üyelerin seçilmesinin zorlaştırılması, topluluğun kendini iyi tanıtamaması, günün koşullarına uymayan bir programının olması gibi. Ve kendi hatalarını düzeltmekten uzak olan, kendi boyutlarını aşamamış, kötü organize olmuş, yaratıcılıktan uzak bir topluluğun, gerçek gelişimi engelleyen sosyal ve ekonomik sistemleri, köhnemiş ve bozulmuş bir dünyayı düzeltmesi Wells'e göre olanaksızdı. Topluluk en az yirmi yıl çağın gerisindeydi. Fabianlar, önce başanlı olmakla beraber sonunda gelişimi engelleyen bir unsur olarak kalan Fabius'u değil de gerçek, cesur bir savaşçı olan Scipio'yu örnek almalıydı. Bir diğer ifadeyle, Wells Topluluğun her bakımdan -etki, faaliyet ve gelirleri açısından- büyütülmesinin, genişletilmesinin gerektiğinin altını çiziyordu.

Aslında Shaw tüm bu eleştirilerin doğru olduğunu farkındaydı. Pease'e yazdığı bir mektupta Shaw bunu açıkça ifade eder.

Metotlarımız hala on beş yıl öncesinin metotlarıdır; onlar da biz de artık bayatlıyoruz, durumumuzdaki yavaş gelişmeyi de itiraf etmemiz gerekir....aslında benim de geçmişimizin üzerinde düşünmemizin dışında uzun vadeli bir amacım yok.⁶

Shaw'un sözleri bir başka gerçeği daha ortaya koymaktadır: Shaw giderek 'bayatlaşmalarının' farkında olmakla beraber, Shaw'un Topluluğun gelecekte ne yapması gerektiği ile ilgili görüşleri Wells'inkinden farklıdır. Bununla beraber, Shaw ve Sydney ve Beatrice Webb gibi sosyalist düşünürler Wells'in pek çok reform önerisini benimsiyordu, ve eğer iyi yönlendirilirse Wells'in çok faal, dolayısıyla çok kıymetli bir üye olacağına inanıyorlardı. İngiliz işçi partisi lideri Keir Hardie'ye artarak gösterilen ilginin de kanıtlağığı üzere, Wells'in reform istekleri geçerli isteklerdi. Ne var ki, ne Shaw ne de diğerleri liderliğin, her ne kadar Wells kendi liderliğinde Topluluğun üye sayısının 10,000'i geçeceğini iddia ediyorduydu da, Wells'e geçmesinden yanaydı. Yenilikçi bir romancı ve düşünce uyandıran bir fikir adamı olduğunu kabul etmekle beraber, onun liderlik niteliklerinden emin değildiler. Shaw'un doğru olarak gözlemediği gibi, Wells sabırsızdı ve toleranstan yoksundu. Aslında Fabian'lar kendilerini sosyalizmi ciddiyetle ele almamakla, gerçek anlamda insanlığın geleceğini garanti edecek bir sosyalizm anlayışını geliştirmemekle suçlayan Wells'in kendilerini ciddiye almadığı kanısındaydılar.

1906 Eylölünde Shaw bunu, yani Wells'in Fabian Society'yi ciddiye almadığını yazar. Shaw'a göre kendilerini eleştiren Wells görevin başkaları tarafından yapılmasını beklemektedir. Shaw, Wells'e yazdığı yazısında onun kendi görevlerini ihmal etmekte olduğunu belirtir:

Unuttuđunuz pek çok şey vardır...komite tutumunu unutuyorsunuz...Ne yaptığınızı düşünün. Komite kurulduğunda Webb ve ben hemen işe başladık; ve iki haftada...görüşölmek üzere bir taslak hazırladık. Bu itina ile hazırlanmış raporu çok meşgul olduğunuzu belirterek tamamiyle göz ardı ettiniz ve biz sizin kitabınızı bitirmenizi bekledik. Bu bir sene sürdü, ve biz bu arada kendi işimizi ihmal edip sizin... kitabınızı okuduk. Daha sonra siz bize yeni bir taslak... getirdiniz, hem de okumamız için değil, onu derhal Fabian gruplarına gönderip, sizin kaleminizin etrafında toplanmaları sağlamak için.

⁶ a.y.. s.536.

Ne var ki, Shaw'un kendi sözlerinden de anlaşılacağı üzere, her iki yazardan daha politik olanı Shaw'du. Shaw eleştirilerini yoğunlaştırarak devam eder:

Fakat eğer ben sizi engellemeyi düşünen bir karşıtınız olsam...size karşı kullanmak üzere bu fırsatı kaçırmam, ve sizi Dernek içinde zor duruma düşürebilirim. Hatırlayacaksınız...o önemli Özel Komitede sizi kolaylıkla yenebilmemin nedenlerinden biri sizin yedi ay oyaladığımız işi biz altı haftada yapmışken sizin bizi raporlardan birini kasıtlı ve art niyetli olarak geciktirdiğimizi söylemenizdi. Bu sefer bu fark daha da göze batıcı -Shaw ve Webb iki haftadan az zamanda, ve...Wells, on bir aydan fazla; hem de meslektaşlarının çalışmalarını tamamiyle göz ardı edip kendi taslağını, onlarla görüşmeden ve fikirlerini almadan, gruplara göndermeye çalışmak...⁷

Aslında Shaw, bu tür eleştirilerine rağmen, Wells'in, bir veya iki sene Yönetimde kalarak, kendini Topluluğa adamayı öğrenmesinin gerekli olduğuna inanıyordu, çünkü Shaw'a göre Wells'in faaliyetler ve gerçek deneyimler hakkında fazla bir fikri yoktu. Shaw, Wells'in bu konularda bir şeyler öğrenmezse 'kuruyacağına' inanıyordu. Bu nedenle Wells'e komite alışkanlıklarını öğrenmesini, nasıl bir doğa bilimci doğadaki varlıkların özelliklerini onları izleyerek öğreniyorsa, o da iyi bir konuşmacı olmak için deneyimli konuşmacıları izleyerek deneyimli konuşmacıların gücünü kazanmalıydı. Kısacası, Shaw'a göre Wells, eğer fikirlerini yaymak istiyorsa boşlukta yüzen bir romancı gibi davranmak yerine propaganda ve felsefe işini iyi öğrenmeliydi. Shaw'un amacı Wells'e Fabian Society'nin bir deneyim yeri, komiteye yararlı olacak bazı kişisel yeteneklerin ya da özelliklerin öğrenilmesine, geliştirilmesine yardımcı olunduğu, tartışma usullerinin ve halka hitabın öğrenildiği bir okul olduğunu göstermekti.

Son derece güçlü bir gözlemci olan Shaw, romanlarında çok çeşitli fikirler yaratabilen Wells'in aslında kötü bir konuşmacı olduğunu çok kısa zamanda fark etmişti. Shaw'un ısrarla üzerinde durduğu, eğer sosyalizmin İngiltere'deki erdemleri konusunda insanları ikna etmede başarılı olmak istiyorlarsa iyi bir konuşmacı olmayı öğrenmeleri gerektiğiydi. Bu en acil sorunlardan biriydi; ve Shaw kendinin platformların 'yıldızı' olduğuna da inanıyordu ve bunu da Wells'i etkilemek için kullanmakta tereddüt etmiyordu:

Wells'in Fabian Society'yi tek bir darbe ile ele geçirmek isteyişinde de fark ettiğim üzere, komite ve platform deneyiminin

⁷ a.y. ss.763, 764

eksikliği en yetenekli düşünürleri bile nasıl da aciz bir duruma düşürebiliyor. Bir konuşmacı ve komite üyesi olarak ben ondan on yıl daha tecrübeliyim, o sadece bir 'Novice' idi. Onu yok ettiğimi söylemek doğru değil: o kendini yok etmekle beni onu mahvetme zahmetinden kurtardı Topluluk durumu gördüve her ne kadar bir sosyalizm öncüsü olduğunu kabul etseler de taktik açısından yararlı olamayacağını fark ettilerbenim de bir platform sanatçısı olduğumu.⁸

Shaw'un tiyatro yazarı olması, tiyatroculuk yanı, Shaw ve Wells arasında giderek artan sosyalizm liderliği yarışında Shaw'un -her ne kadar Shaw Wells'in toplum ve insan hakkındaki fikirlerinin yararlılığına inanıyorduydu da- öne çıkmasını sağlayacaktı. Wells'in görüşlerini sözlü olarak yaymadaki yeteneğinin fikirleri kadar güçlü olmadığı daha ilk konuşmasında ortaya çıkmıştı; ideallerini alçak sesle ve sadece bir tarafa bakarak sunmuştu. Shaw bunun 'çok kötü -şoke edici olduğunu' yazar.⁹ Ne var ki, ironik olarak, Wells'i bu rahatsız edici durumdan onunla rekabet eden Shaw platformda Wells'in yerini alarak kurtarır.

Shaw ve diğer Fabianlar Wells'in, onun bazı bilim kurgularında, ütopyalarında, ya da sosyolojik yapıtlarında yarattığı karakterlerinin savaşı ruhunu taşıdığını fark etmişlerdi. Örneğin, When the Sleeper Wakes (Uykudan Uyanınca) adlı fantazisinde Wells Ostrog adlı, ve üstün insan kavramının bazı özelliklerini taşıyan bir 'öncü' karakter yaratmıştır. Yine A Modern Utopia adlı ütopyasında toplumun Samurai adı verilen bir üstün insan grubunun liderliğinde kurtulacağını iddia eder. Yeni akılcı ve eşit düzeni gerçekleştirecek olan bu disiplinli, beyin kapasiteleri gelişmiş, ve bilimi insanların yararına kullanacak olan yeni düzenin öncüleri, insanın inatla değişmeyi reddeden bir sosyal varlık olduğunu bildiklerinden başlangıçta insanlara karşı katı ve acımasız olurlar. Wells'in Fabian Society'yi yönlendirmeye yönelik çabalarına bakan Shaw, Wells'de bu 'Ostrog' ya da 'Samurai' ruhunun varlığını gözler ve bunun hem yazarın kendisine hem de Topluluğun amaçlarına ve çalışmalarına zarar vereceğini Wells'e gönderdiği bir mektupta belirtir:

Henüz sizin yeterince başaramadığınız bir 'toplu yaşama sanatı' vardırtoplu yaşama sanatı esasında politik haklara saygı duymak demektir. En yakın (meslektaşlarıma) sizin davrandığınız gibi davranmayı düşünmek Lordlar Kamarasına girip Bakanın burnunu çekmeyi düşünmek gibi olurBir

⁸G.B. Shaw, *An Autobiography* (New York, 1969), s. 120.

⁹ *The Collected Letters of G.B. Shaw*, 1898-1910, s.666.

toplulukta konuşurken, topluma nasıl hitap edilir bunu bilmeniz gerekir, ayrıca oturumu yöneten kişiye hem onun haklarını, sorumluluklarını ve imtiyazlarını üstlenerek hem de resmen onun yerine oturarak ona hakaret etmemelisiniz. . . . "Düzen" hakkında hiçbir fikriniz yok. Ama eğer, örneğin Lord Courtney ya da Avam Kamarasının Başkanına aynı şeyi yapmaya kalkışsanız size ne olurdu, bunu hiç düşündünüz mü? . . . İsterseniz bin tane H.G. Wells olun bir toplu konuşmada sizden daha büyük olan biri vardır, o da oturum başkanı. Bundan habersiz olmak, Oturum Başkanına saygı etmemek, halkın tanıdığı bir kişinin düşebileceği en kötü durumdur. ¹⁰

Shaw, bu tür hakimiyeti ele geçirme çabalarının toplumda aksak olduğuna inanılan yanların iyileştirilmesi çalışmalarına zarar vereceğinden endişeliydi. 'Bu anlamsız çatışmada harcanan enerji eğer sosyalizm davasına yöneltilirse dünya üç kere yeniden düzeltilir,' diyerek bu konuya dikkat çekmeyi amaçlamıştı:

Bu tür davranışlar o kadar saçma ki, eğer aklınızı politik ve toplumsal amaçlarınızdan çevrenizdeki insanların kişilikleri ve davranışlarının eleştirisine yorarsanız, işte o vakit yok olduğunuz demektir. . . . Onları tahammül edilemez (kişiler olarak) görürsünüz; onlar da sizi; ve nasıl birbirinizden kurtulacağınız sorusu Sosyalizmin önüne geçer, bu da kapitalistlerin işine yarar. ¹¹

Shaw'un endişeleri yersiz değildi. Fakat Wells'in de tamamıyla haksız olduğunu iddia etmek yanlış olabilir. Çünkü dış dünyaya reformları götürmek ve o devir kapitalizminin neden olduğu sorunlar ve sıkıntılarla daha etkili savaşabilmek için Fabian Society'nin kendi içindeki aksaklıkları gidermesi yararlı olabilirdi. Kişisel eleştiriler bireyler için zedeleyici olabilmekle beraber uzun vadede de aksaklıkların giderilmesine katkıda bulunabilirdi. Aslında Wells'in belki Topluluktan istediği tüm sorunlara yansız bir yaklaşım ve de Topluluğun kendini de eleştirebilme alışkanlığını edinmesiydi. Görülen o ki, çağdaşları pek çok kişi tarafından yanlış anlaşılan Wells'in düşünce ve isteklerinin esas noktasını yine anlayamamaktaydılar, fakat Wells'in sabırsızlığının ve toleranssızlığının da bu yanlış anlaşılmaya büyük katkısı olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Bir Fabian Society üyesinin de dediği gibi, eğer Wells görüşlerini şiddetli eleştiriden uzak ve daha sabırlı bir biçimde Topluluğa aktarma yolunu seçseydi hem Wells'in Fabian Society'dek yeri hem de Fabian Society'nin kaderi çok daha farklı, dolayısıyla

¹⁰ a.y., ss.764-765.

¹¹ a.y., s. 651.

sosyalizmi yaymadaki başarıları da gerçekleştirdiklerinden daha fazla olabilirdi. Wells Topluluğun önde gelen bir lideri olmasa da, Wells ve diğer Fabianlar arasında daha büyük işbirliği, anlayış ve örnek bir beraberlik sergilenebilirdi. Belirtildiği üzere "wells'in fikirleri genelde belirsizdi. Bir diğer ifade ile, diğer üyelerinkine oranla belki daha ütöpikti. Bu da liderliğin sistematik ve daha kolay anlaşılır görüşler sunması gerekliliği ile pek bağdaşmıyordu. Sabırsızlığı ve eleştirdiği unsurlar ve kişilere karşı olan sabırsızlığı da bu yanının daha belirgin olarak ortaya çıkmasına neden olmuştu.

Fabianların kusurlarına dikkati çekmeyi amaçlayan Wells, konuşması, 'Faults of the Fabian' de Topluluğun etkisinin, faaliyetlerinin, ve gelirinin büyütülmesini ve arttırılmasını talep ediyordu. Tüm üyelere kabul edilen bu öneri Wells'in ve Shaw'un da önerdiği kişilerden oluşan bir komite tarafından gerçekleştirilecekti.

Fabian Society, Shaw'un da kabul ettiği Wells'in önerileri doğrultusunda etkili olma faaliyetlerini arttırdı. Topluluğun yayın organı Fabian News haftalık yayın haline getirildi ve belirli bir aйдat karşılığı üyeliğe açıldı. Wells'in A Modern Utopia gibi kitaplarının Yayınlanmasını sağlayacak bir editörün seçilmesine karar verildi. Topluluğun felsefesi ve amaçları yazıya geçirilecek, adı İngiliz Sosyalist Partisi olarak değiştirilecek, ve diğer benzeri oluşumlarla işbirliği yapılacaktı. Bazı üyelerin de Parlamento'ya girmesi esas amaçlardan biri olmalıydı. Fakat, her zaman her tür 'büyüme'yi savunan Wells tarafından öne sürülen bu amaçların biraz hayali olduğu kısa zamanda anlaşıldı. Tüm bu faaliyetler ya da hedefler için önemli idari değişiklikler, daha da önemlisi, büyük mali kaynaklar gerekiyordu ki Topluluk ta bundan yoksundu.

Ortaya çıkan bu sorunlar ya da zorluklar giderek Shaw ve Wells arasında gelişen bir savaşa dönüştü. Bu çatışma Wells ve Shaw 'un birbirlerine gönderdikleri mektuplarda, ve diğer Fabianların mektuplarında belirgindir. Örneğin Shaw Wells'e gönderdiği bir mektupta Wells'in 'Esaslarla İlgili Değiştirilmiş Taslak' mı eleştirerek edebiyatla ilgilenen herhangi bir kişinin dahi bu yirmi yıl içinde çok daha iyi bir taslak çıkarabileceğini söyler. Shaw'a göre bu 'Taslak' ta onların bilmediği yeni hiçbir şey yoktur. Sonuçta, anlaşılıyor ki, her ne kadar Wells fikirlerinin çok orijinal olduğuna inanıyordusa da, Shaw'a göre Wells aslında -Samurai önerisi hariç- pek de yeni olmayan bir takım görüşler öne sürmüştü. Shaw'a göre tek yenilik Wells'in sabırsızlık örneği sergileyen ifade tarzıydı. Shaw'un iddia ettiğine göre tabandakiler eski idarecilerini terk edip Shaw'un deyimiyile bir 'Boulanger'in

arkasından gitmeyi düşünmezlerdi.¹² Aslında anlaşıldığı kadarıyla Shaw bu durumdan yararlanmayı uygun buluyordu, çünkü onun amacı, yukarıda da belirtildiği üzere, Topluluğun geleneksel çizgisini fazla değiştirmeden Topluluğu canlandırmak, ona yeni bir hayat katmaktı. Ve, Wells gibi günün çok okunan ve tartışılan bir yazar ve düşünürünü Topluluğa katmakla onun canlılık kazanmasını, ayrıca genç insanların taraflarına çekilmesini başaracaklardı. Shaw, 'Tek istediğim "Fabianism"i canlandırmak ve yeniden dikkati çekecek hale getirmektir. Bunun ve geçmişimizin üzerinde düşünmenin dışında uzun vadeli hiçbir amacım yoktur', der.¹³ Bu hedefe yönelik olarak da, Wells'den orijinal bir fikir olarak değerlendirdikleri 'Samurai' fikri üzerinde çalışmasını ister, çünkü bu yeni fikrin Topluluğun esasını değiştirecek nitelikte olmadığına, bunun yanı sıra fikrin yeni tartışmalara yol açacak ve düşünce ürettirecek nitelikte olduğundan Topluluğa yeni hayat katacağına inanmaktadır. Bu da kanıtıyor ki Shaw ve onun gibi düşünen Fabianlar Samurai fikrini gerçekleştirilmesi olanaksız fakat düşünceyi harekete geçirici ve dikkati Topluluğa çevirebilecek bir güç olarak görüyorlardı. Son derece deneyimli ve politik bir yazar olan Shaw, Topluluğun eski değer ve politikalarının altını daha iyi çizebilmek için Wells'in tasarısını Fabian Society'nin tarihini, konumunu, olanaklarını, ve politikalarını yansıtan 'daha iyi' bir raporun takip etmesini önerir. Bunun da bir özür dileme, bir intikam alma, ya da karşı-hareket olarak nitelendirilmemesi gerektiğini belirtir. Shaw, 'daha geniş olan deneyimlerimiz ve bilgilerimizden dolayı bunu yapmamız gereklidir', der.¹⁴ Yeni raporların, eski politikalarına yeni ve heveslendirici ışık tutan, birleştirici yönleri olan ve eskiye pratik bir biçimde yeni şekiller kazandırabilecek fikirlerle dolu olması gerektiğini vurgular. Amacı Wells'i bir kenara itmek değil, aksine eğer Wells eski üyelere uyum sağlarsa ve eğer Topluluğu yönetmeye kalkmazsa onu Toplulukta bir 'yıldız' gibi öne çıkartmaktır. Shaw Sidney Webb'e yazdığı bir mektupta tüm bu amaçlarını açıkça belirtir: 'Wells'in taslağı belki yeni ama politikalarımızda fazla bir değişikliğe yol açacak türden değil. Samurai noktası tek yenilik. Tabana da hitap etmeyeceği düşüncesinde değilim. Dolayısıyla -tabii bir iki ufak değişiklik yapmak koşuluyla- Wells'in

çalışmasının kabul edilmesini öneriyorum. . . .Kabul edemeyeceğimiz konularda da vakarımızı ve iyi dostluğumuzu kaybetmeden farklılıklarımızı koruyabiliriz'.¹⁵ Shaw ve 'Old Gang' denilen eski Fabianlar Topluluğun ismini değiştirmeyi düşünmüyorlardı. 'Triumvirates' önerisini de kabul etmiyorlardı. 'Yayın işiyle uğraşan

¹² a.y., s.656

¹³ a.y., s.536.

¹⁴ a.y., s.656.

¹⁵ a.y., s.657.

ticari bir ütopya' kavramına ve her kitapçıda sergilenecek bir haftalık dergi fikrine de karşı çıkıyorlardı. Topluluğun eski politikası olan başka insanların alelade ticaret olarak yaptıkları işleri yapmama ilkesinin de terk edilmemesi gerektiğine inanıyordu. Yine, sosyalizmin yerleşmesi için Tory ya da Whig hükümetlerinden medet umma politikasını reddetmeyi de pek uygun görmüyorlardı. Başka konularda da herhangi bir karara varmadan önce çalışma yapılmasının gerekli olduğu inancındaydılar. Örneğin, dergiye aitalık konusuna karar vermeden önce istatistik yapma ihtiyacının anlaşılması gerekiyordu. Fabian Society seçimlerinin nasıl yapılması gerektiği de tartışılmalıydı. En önemli konulardan biri de Fabian adaylarının nasıl Parlemtentoda temsil edileceği idi.

Shaw gibi güçlü bir rakip, ya da eleştirmenin olduğu Topluluk'ta Wells'in tek başına tüm önerilerini savunması doğal olarak zordu. Özel Komite tarafından sunulan Yeni Taslak 'sosyal organizasyonun yeniden yapılanmasını' sağlamayı amaçlıyordu. Bu başlıca üç yolla gerçekleştirilirdi: a) toprak ve sermayenin Devlet eline verilmesi; b) 'kadın ve erkeğin eşit yurttaşlık haklarının tanınması'; c) 'gençlerin desteklenmesinde ve eğitilmesinde' özel otoriteye son verilmesi. Birinci madde herhangi bir yenilik getirmiyordu. Son madde ise yeterince açık değildi ve Wells de herhangi bir açıklama getirmemişti. Shaw yaptığı konuşmada bunun belirsizliğini vurgulayarak yapılabilecek yorumları da protesto etti. Wells Topluluktan istifa ettiğinde bu tekliflerin kabul edilmemesini istifasının nedeni olarak gösterdi.

Shaw gibi düşünenler (her ne kadar Taslağı benimsemeyen bir kimsenin kendini 'sosyalist' olarak tanımlayamayacağı görüşündeydilerse de) Taslağı Sosyalizmin minimum bir ifadesi olarak değerlendirmelerinden dolayı Taslak konusunda çok hevesli olmasalar da prensipte (b) maddesine karşı çıkmamışlardı.¹⁶ Wells ise medeni bir ülkede sunulacak böyle bir Taslakta kadın ve erkeğe eşitlik tanıyan madde ile özel eğitimin kaldırılmasını ve eğitimin devletleştirilmesini isteyen maddenin mutlaka yer alması gerektiğinde ısrarlıydı. Wells, Fabian Society'ye üye olduğu sırada yazdığı The New Worlds for the Old (Eskilerinin Yerine Yeni Dünyalar) adlı yapıtında ailelerin çocukları üzerindeki özel haklarının ve eğitimleri ile ilgili sorumluluklarının abartılmış olduğunu iddia ederek bu konudaki eleştirilerini ortaya koyar. Daha önceki yapıtlarında da belirttiği gibi, Wells'e göre çağdaş toplumda çocuklar sorumsuz, ihmalkar, ya da bilgisiz ailelerden mutlaka korunmalıdır. Sosyalizmin birinci hedeflerinden biri toplumun her kesiminin her kesiminden sorumlu olmasını sağlamaktır. Çocuk insanlığın geleceği demek olduğundan herhangi bir yanlışlık durumunda

¹⁶ a.y., s.177.

Devletin bu konuya sahip çıkması Devletin sadece görevi değil hakkıdır, çünkü çocuğun yetiştirilmesi topluma, millete, ve insanlığa karşı olan bir görevdir. Medeni bir devlette aile sorumluluğunun kontrol edilmesi, cezalandırılması ya da ödüllendirilmesi gerekmektedir. Wells bunları sistematik olarak açıklamasa da üzerinde ısrarla durduğu nokta anne ve çocuğu ekonomik bakımdan bir erkeğe bağımlı bırakan ya da kılan bir sosyalizmi sosyalizm olarak kabul edilemeyeceğiydi.

Fabian idarecileri, Wells'in, sürekli olarak vurguladığı bu noktaları uygulanabilir belirli teoriler halinde sunamamasından dolayı bu öneriyi Taslak kapsamına almadılar. Bununla beraber Wells'in kadın hakları ile ilgili önerileri kadın üyeler üzerinde -her ne kadar önemli bir kısmı Wells'in 'free-love', yani kadınlara her tür özgürlüğün tanınmasını onaylamıyorduydu da- etkili oldu ve onların bu yöndeki çalışmalarına hız kazandırdı, Topluluk içindeki faaliyetlerini arttırmalarına yol açtı. Örneğin, günün önemli kadın düşünürlerden ve önde gelen kadın Fabianlardan Beatrice Webb diğer kadın üyeler gibi kadın ve erkek eşitliğini vurgulayan maddenin mutlaka Taslakta yer alması gerektiğini belirtti. Dikkat edilmesi gereken nokta da 1907 yılında yapılan yeni idarecilerin seçiminde Sidney Webb birinci, Pease ikinci, Shaw da üçüncü olmasına rağmen Wells'in de 717 gibi göze çarpar bir oy almasıydı.

Her ne kadar Wells kadın erkek arasındaki her tür eşitliğin ve çocukların devlet kontrolüne verilmesi ilkelerinin en şiddetli savunucularındaydıysa da, Fabian Society'ye üye olduğu dönemde Wells'in birinci hedefi Fabianları, medeniyeti ileriye götürecektir ve insanlığın geleceğini garanti altına alacak türden öncülere, yani A Modern Utopia'da ve diğer yapıtlarında öne sürdüğü 'Samurai'ye, 'Öpen Conspirator'a, yani cesur yenilikçilere çevirmekti. Başlangıçta, yukarıda da belirtildiği üzere, Fabianlar daha verimli, çağdaş, tüm üyelerine eşitlik sağlayan bir yaşam tarzı fikrinin yayılmasında Wells'in de kendi saflarına katılmasından güç almışlar, sevinç duymuşlarsa da, Japon savaşçılarına benzer liderler olmak fikrini kabul etmekten uzaktılar.

Fabianların bu konuya yaklaşımlarını en iyi yansıtan kaynaklar yine Shaw'un ' Wells'e yazdığı mektuplardır. Mektuplar, 'Samurai' kavramının ilgi çekebilecek yeni bir öneri gibi gözükse de Fabianların bunu gerçekleşmesi mümkün olmayan ütopyik bir fikir olarak gördüklerini kanıtlamaktadır. Shaw, 'Yeni Taslağa pek çok Samurai düzeni ile ilgili ilkeler ekleyebiliriz ki bu da kendisi kabul edilmese bile

yeni tartışmalara neden olacaktır,' der.¹⁷ Shaw daha sonra yine benzeri yorumlar yapar: 'Sizin raporunuzun çekiciliği ve gücü grup planlamasında saklı, özellikle de Samurái gruplarında. Eğer bunu hayal edilebilecek en geniş şekliyle geliştirebilirseniz...Topluluk yeni bir heyecan yaşayacak ve üyelerin ilgileri uyanacak, Topluluğa ilgi artacak; siz (de) çok popüler olursunuz.'¹⁸ Anlaşılacağı üzere Shaw aslında şunu söylüyordu: 'Sosyalizm, hepimizin başa çıkılması olanaksız olan Samurái denilen bir takım "prig"lere çevrilmesi demek değildir.'¹⁹ Shaw eleştirisine şu sözlerle devam eder: 'Marslılarınızdan (Wells'in The War of the Worlds [Dünyalar Savaşı] adlı yapıtında uzaydan gelen ve akılları ve teknolojileri insanlarıninkine oranla kıyas kabul etmez biçimde gelişmiş olan üstün varlıklar) Samurái'ye kadar hayatınız boyunca "Süperman" kavramının dışında neyi savundunuz ki?'²⁰ Aslında Shaw da sokaktaki adam yerine bir üstün insan kavramını savunanlardandı. Ne var ki, Wells'in savunduğu gibi bir teknokratik üstün insan anlayışının karşısındaydı ve bunu tiyatro oyunlarındaki bazı karakterler aracılığıyla da (örneğin Enry Straker karakterinde olduğu gibi) hicvetmişti. Fakat belirtilmesi gereken bir nokta vardır; Shaw daha sonraki yıllarda, örneğin, 1927'de gittiği Mussolini İtalya'sında Mussoli'ninin diktatörlüğünde övülmeye değer noktalar bulmuştu. Bu da bir zamanlar Samurái olmayı reddeden pek çok Fabian'ı kızdırmıştı. Örneğin, devrin önde gelen kadın sosyalist düşünürlerinden Beatrice Webb, Shaw'ın dayatmayla eşitlik sağlama ve üstün insan yaratma fikrini onaylamadığı gibi bunu Shaw'un daha önceki görüşleriyle bağdaşmadığını iddia etmiştir. Beatrice Webb'e göre 1920'lerde, artık dünyanın tanıdığı ünlü ve varlıklı bir tiyatro yazarı olan o bir zamanların geçimini zor sağlayan Shaw'u artık yoksulluğa ve sıkıntıya olan duyarlılığını yitirmiş ve içinde yaşadığı refah dünyası ve onun belirgin özelliği olan duyarsızlıkla uyum sağlamıştır. Bu gelişmeler Beatrice Webb gibi düşünenleri gelecek, özellikle de insanlığı işğa kavuşturacak 'süperman' konusunda daha karamsar olmaya itmiştir. Beatrice Webb'in karamsarlığı Wells'e yazdığı mektupta açıklar:

Süperman nerede? Onun var olduğuna ya da var olacağına inanmıyorum. Hepimiz şu veya bu şekilde günahkarız ve akıl özürlüyüz. İnsanların ortaya çıkardığı her yeni kavramla birlikte 'süperman' kavramı da biraz daha geriliyor, insan doğası ona

¹⁷ a.y., s.614.

¹⁸ a.y., s.614.

¹⁹ a.y., s.648.

²⁰ a.y., s.648.

özgü niteliklerden uzaklaşıyor. Ama her dehanın kendine özgü bir sunuş tarzı var - sizinki kesinlikle çok etkili.²¹

Daha önce de belirtildiği üzere, Webb'ler Wells'in Samurái fikri ilk Anticipations (Tahminler) adlı yapıtında, daha sonra da A Modern Utopia'da ortaya çıktığında bundan çok etkilenmişlerdi. 1927'de aynı fikir bu sefer 'Open Conspirators' ('Açık İhtilalciler') ismiyle The World of William Clissold'da (William Clissold'un Dünyası) sunulduğunda Webb fikri onayladığını Wells'e yazarak bildirmişti: 'Özellikle Birinci Bölümü beğendim, çünkü yeni devlet tipinin köküne, İtalya ve Rusya'daki otokrasi anlayışının esasına iniyor...Karşı koyan güçlerin incelenmesi hayranlık uyandırıyor.'²² Yine 1934 Kasımında, Shaw'un 'en kapasiteli insan' dediği Sidney Webb²³ Wells'e beğenilerini bildirir: 'Samurái biçiminde bir liderlik anlayışınız...oldukça doğru ve dikkat çeker bir fikir çünkü böyle bir şey Sovyet Rusya'da, Komünist Partide gerçekleştirilmi ş.'²⁴

Her ne kadar Wells'in tanımladığı biçimde bir liderliğin gerektiği görüşü daha sonraki yıllarda daha fazla benimsendiyse de, o 1900lü Fabian yıllarında Fabianlar, yukarıda da belirtildiği gibi, bir 'Samurái' önerisi etrafında toplanmaya hazır değildiler. Üyelerin çoğunun kendi amaçları vardı. Shaw, örneğin, bağımsız bir sosyalist partisi kurma fikrindeydi. Öte yanda Parlemantoya girmeyi düşünenler vardı. İronik olan da, bireye son derece önem veren ve bireyselliğin tam ifadesinin en şiddetli taraftarlarından olan Wells, bireyselliliğin böyle bir idealin gerçekleşmesine engel olacağına da farkındaydı.

Fabian'ların büyük bir kısmı 'Samurái' olma önerisini kabul etmemişlerse de Wells yine de bu düşün gerçekleşmesi için yaptığı çabalarda pek de yalnız değildi. Günün önde gelen yazarlarından Ford Madox Ford, Wells'i pek çok konuda eleştirmesine rağmen 'Old Gang' adı verilen Shaw, Webb, Bland gibi eski Fabianların yerine lider olma çabasında Wells'e yardımcı olmak için Fabian Society'ye girmişti. Webb gibi düşünen Fabianların çalışma ve düşünme tarzlarını 'istatistiksel olarak nitelendiren Ford onların savunduklarının 'sosyalizmden, özgür düşünceden, ve özgür aşktan oluşan garip bir şey' olduğunu iddia ederek bunun 'kendisini gerçekten çok korktuğunu' söyler.²⁵

²¹ *The Letters of Sidney and Beatrice Webb*, III, s.195.

²² *a.y.*, s.299.

²³ G.B. Shaw, *An Autobiography*, p.121.

²⁴ *The Letters of Sidney and Beatrice Webb*, III., s.405

²⁵ Arthur Mizener, *Ford Madox Ford, A Biography* (London,1971), s.117.

Sonuç olarak, anlaşılacağı üzere, Wells'in önerlerinin bir kısmını benimseyenler de bu Samurai fikrini gerçekleştirmekten ziyade Shaw gibi düşünelere karşı olmak için onun yanında yer almışlardı. Wells Fabian Society 'nin orta sınıf halkın sorunlarını belirlemede ve çözümede bir aracı olamayacağını anlamıştı. Her ne kadar Fabianlar kapitalist düzendeki 'kar' anlayışına ve bunu elde etmedeki acımasız rekabete şiddetle karşı çıkıyorlarsa da, ne kendilerini ne de toplumu yenilemeye hazırlardı. Ayrıca, wells'e göre metotları 'bilimsel' olmaktan çok uzaktı.

Aslında, gerçekleşmeyen sadece Wells'in düşleri değildi. 1908 yılına gelindiğinde Shaw'un düşlediği bir bağımsız sosyalist parti hâlâ kurulmamıştı; ne de bağımsız İşçi Partisi ile bir iş birliğine gidilmişti; ne de gençlerin eğitimi ve bakımı yukardan bir otoritenin kontrolüne verilmişti. Wells Topluluğun yayın organı Fabian News'un Mayıs 1908 sayısında işçi Patisine destek verilmekle birlikte Topluluğun sosyalist idealinin anlatılması, yayılması, ve geliştirilmesi için çalışan bir topluluk niteliğini koruması gerektiğini yazmıştı. Fakat yine aynı yılda, Fabianları bu işi yüklenen liderlere dönüştüremediği için de Fabian Society'den istifa etmişti. Shaw hâlâ Fabian üyesiydi.

Fabian Society'yi zedeleyecekmiş gibi görünen bu iç 'savaş' aslında, bir bakıma, Topluluğa yarar sağlamıştı. Wells'in Fabian Society'den ayrılması her ne kadar herkesi mutlu ettiyse de, Shaw da dahil olmak üzere hepsi onun Fabian Society'ye olan yararlarını teslim etmek durumundaydılar. Shaw'un da içinde olmasına rağmen, Wells Fabian Society'ye üye olduğunda , Topluluk o güne kadarki tarihinin en zayıf dönemindeydi. 1887'de 882 olan üyelik 1904'de 730'a düşmüştü. Shaw ve Wells arasındaki liderlik tartışması, Shaw'un Wells'in önerilerine karşı çıkması üyelik sayısında artışa neden olmuştu. Shaw'un en yakın destekçilerinden olan Pease bunu açıkça belirtir: 'Wells'in yol açtığı uzun tartışma dikkatleri Fabian Society'ye çekti, Topluluğun üye sayısını arttırdı, ve onu olduğundan çok daha popüler bir kuruluş haline getirdi. Aslında, ona duyulan sürekli ilgi Topluluğun başında bulunan liderlerden kaynaklanmaktadır.'²⁶ Beatrice Webb gibi üyeler de Pease'in görüşlerini paylaşmaktaydı: 'Eskiye oranla genç entellektüelleri dikkati çeken sayılarda Topluluğa çeken G. B. Shaw'un ve H.G. Wells'in giderek artan ünleridir.'²⁷ Gerçekten de kayıtlar 1906 yılında üye sayısında belirgin bir artış olduğunu kanıtlar. Aralık ayında üyelik için doksan başvuru olmuştur. Mart 1907'de üyelik sayısı 1267'ye ulaşmıştı. Bu iki yılda beş yüze yakın bir artışı.

²⁶Edward Pease, *The History of Fabian Socialism* (London, 1963) s.163.

²⁷ *The Letters of Sidney and Beatrice Webb*, ed. N. Mackenzie (Cambridge Univ. Press, 1978), II.s.250

Shaw'un, 'Fabian Emperor' ('Fabian İmparatoru') yani 'Horatius Gustavus' dediği Wells'in Shaw ile olan fikir çatışmaları gerçekten de o günün İngiltere'sindeki sosyalizm ve toplumdaki yenilenme hareketlerine yeni bir renk, boyut ve heyecan katmıştı. Bu da, belki de reform isteyen her iki düşünürün uzlaşmasından daha fazla yarar sağlamıştı.

Abstract

Fabian Society and Two Revolutionary Writers, G. Bernard Shaw and H.G. Wells, 1903-1908

The early 1900s witnessed one of the fiercest battles of wit which took place between the two eminent socialist writers of the late nineteenth and early twentieth century. G.B. Shaw was a long standing member of the Fabian Society and, like most Fabians, impressed by H.G. Wells's sociological arguments and his vivid and fierce attacks on bourgeois values, proposed that Wells should be admitted to the ranks of the Society. This marked the beginning of a long controversy between Shaw and Wells. The animosity stemmed particularly from Wells's intention to convert the Fabians into the kind of intellectual revolutionaries which he believed could establish the scientific and socialistic world state -that is, the sole system that could secure man's future place in the universe. Shaw being an acute observer of man, was quick to recognise Wells's real intention and his reluctance to identify himself with the Fabians. Yet as a greater platform artist, Shaw was capable of averting Wells's 'intervention' in the Fabian Society. By referring to this controversy often known as the 'Fabian Episode', the paper seeks to show that no matter what the differences of opinion between the two writers were, their struggle to lead socialism contributed to renewed activity in socialist propaganda and increased not only their popularity but also that of the Society. The paper also seeks to prove that -and this is its ultimate goal- socialism often recognised as a general term can be excessively uniaue and personal, hence leading to great disputes even between writers known as 'socialist'.

Kaynaklar

Cole, Margaret, *The Story of Fabian Socialism*, London, 1961

_____ (ed.) *Beatrice Webb's Diaries, 1912-1924*, London, 1952.

Ervine, St, John, *Bernard Shaw, His Life, Work. and Friends*, London, 1956.

Henderson, Archibald, *G.B. Shaw, His Life and Works, A Critical Biography*, London, 1911. - _Lady Raleigh(jed.),_ 771e *Letters of Sir Walter Raleigh, 1879-1922*, London, 1926.

Lawrence, Don (ed.), *G.B. Shaw. Collected Letters, 1895-1910*, London, 1985.

_____ (ed.), *G.B. Shaw Collected Letters, 1910-1925*, London, 1985.

The Life of Bertrand Russel, London, 1975.

Ludwig, Richard (ed.), *The Letters of Ford Madox Ford*, Princeton, 1965.

Mizener, Arthur, *Ford Madox Ford, A Biography*, London, 1971.

Norman, Mackenzie (ed.), *The Letters of Sidney and Beatrice Webb, 1892-1912, II*
Cambridge Univ.Press, 1978.

_____, *The Letters of Sidney and Beatrice Webb, 1912-1947, III.*
Cambridge Univ.Press, 1978.

Pease, Edward, *The History of Fabian Socialism*, London 1963. (ilk basım 1918).

Pelling H., *The Origins of the Labour Party*, London, 1954

Shaw, G.B., *An Autobiography, 1856-1895*, New York, 1969.

_____, (ed.) *Essays in Fabian Socialism*, London, 1894.

_____, *Fabianism in the Empire, 1906.*

_____, *The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism*,
London, 1928.

_____, *Who I am and What I Think*, London, 1941.

Tracey Herbert (ed.), *British Labour Party*, London, 1948.

Webb, Beatrice, *My Apprenticeship*, ed., M.Cole, New York, Logmans.

Webb Beatrice, *Our Partnership*, ed.M.Cole, London, 1948.

Webb, Sidney and Beatrice, *The Problems of Modern Industry*, London 1893

West, Anthony, *A Scetch for a Portrait*, London, 1930.